

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 133:

Forslag til folketingsbeslutning om tilbage-trækning af dispensationer vedrørende brug af asbest og forbud mod import af asbestholdige produkter.

Af Elisabeth Bruun Olesen (VS) m.fl.
(Fremsat 4/4 86).

Sammen med denne sag foretoges den følgende på dagsordenen opførte sag, nemlig:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 136:

Forslag til folketingsbeslutning om en handlingsplan for et asbestfrit Danmark.

Af Kaj Poulsen (S) m.fl.
(Fremsat 16/4 86).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Regeringen har gentagne gange understreget, at afhjælpningen af alvorlige og veldokumenterede sikkerheds- og sundhedsproblemer trods stramme økonomiske vilkår vil få den nødvendige prioritet.

I en forespørgselsdebat i maj 1983 udtalte min forgænger, at regeringen ønsker en konsekvent indsats over for sådanne veldokumenterede livs- og helbredstruende arbejdsmiljøproblemer. På den baggrund er det indlysende, at netop asbestanvendelsen er et af de problemer i arbejdsmiljøet, som kræver en konsekvent indsats fra regeringens side, så jeg håber, at jeg fra starten af debatten kan slå fast, at der er ingen uenighed om, at problemet er alvorligt, og at der skal gøres noget ved det, sådan at vi slipper for den helt unødvendige diskussion.

I erkendelse af alvoren i denne sag bad min forgænger da også i foråret 1985 arbejdstilsynet om at overveje en stramning af de gældende tilladelser til anvendelse af asbest i produktionen. På denne baggrund har arbejdstilsynet undersøgt mulighederne for en hurtigere afskaffelse af asbestanvendelsen i bl.a. asbestcementprodukter, bremsebelægninger og pakninger.

Resultatet af disse overvejelser blev, at arbejdstilsynet i november 1985 anbefalede indførelse af en tidsfrist for anvendelse af

asbest i bremsebelægninger. Fristen skulle være 1988 for nye personbiler og motorcykler og 1991 for personbiler og motorcykler typegodkendt før 1. januar 1988.

Arbejdsministeren sendte arbejdstilsynets redegørelse til folketingets arbejdsmarkedsudvalg til orientering og meddelte samtidig, at arbejdstilsynets forslag skulle forelægges arbejdsmarkedets parter i arbejdsmiljørådet og drøftes med de berørte ministerier, først og fremmest justitsministeriet, som har ansvaret for motorkøretøjers trafikikkerhed og dermed stor interesse i udformningen af og fristen for et eventuelt forbud mod asbestholdige bremsebelægninger.

Regeringen er således allerede i færd med at overveje, hvorledes en afskaffelse af asbesten kan fremmes. Vi er grundlæggende positive over for de motiver, som fremgår af de foreliggende beslutningsforslag. Det er måske nok tvivlsomt, om det er teknisk muligt at gå frem så hurtigt, som vi nok har et fælles politisk ønske om at gå, men jeg tror, vi må og skal forcere det tempo for afvikling af asbestanvendelsen, som der tidligere har været enighed om mellem de involverede parter. Det indebærer, at det også vil være nødvendigt at genvurdere muligheden for at afkorte fristen for afviklingen af asbestanvendelsen i cementprodukter, pakninger m.v.

Arbejdstilsynet har oplyst mig om, at der i løbet af et par måneder kan foreligge et udkast til en bekendtgørelse. Regeringen finder det meget afgørende, at en skærpelse af asbestforbuddet sker på et teknisk gennemarbejdet grundlag. Vi må have en afbalanceret vurdering af hele sagen, således at vi ikke fastsætter nogle urealistiske tidsfrister, som viser sig ikke at kunne holde i praksis. Hvis vi gør det, altså noget urealistisk, vil det kun give anledning til klager, dispensationsansøgninger og overtrædelser af reglerne, som vil medføre et helt unyttigt ressourceforbrug både på virksomhederne og i arbejdstilsynet.

Regeringen lægger også stor vægt på, at ændringen af de gældende asbestregler foregår efter arbejdsmiljølovens normale fremgangsmåde, hvorefter arbejdsmarkedets parter inddrages via behandling af sagen i arbejdsmiljørådet. Arbejdsmarkedets parter er helt nødvendige samarbejdspartnere, såfremt der skal gennemføres og håndhæves nye regler på arbejdsmiljøområdet.

[Arbejdsministeren]

Vi vil fra arbejdsministeriets side påtage os at sørge for den nødvendige koordinering imellem det nye tværministerielle embedsmandsudvalg om asbest, som blev nedsat for nylig med repræsentation fra boligministeriet, indenrigsministeriet, justitsministeriet og arbejdsministeriet, og så det arbejde, der foregår i arbejdsmiljørådet.

Jeg vil i øvrigt advare folketinget imod at gå ind i en meget detaljeret beslutning om håndtering af asbestproblemerne, således som der er lagt op til med de foreliggende beslutningsforslag. Det er ganske enkelt ikke i pagt med den arbejdsmiljølov, som folketinget vedtog i december 1975.

Det generelle forbud mod asbestfibre, som blev indført i 1980, og alle senere ændringer heri er gennemført efter inddragelse af arbejdsmiljørådet og dermed arbejdsmarkedets parter. Sådan var det i fortiden, sådan bør det også være i fremtiden.

Jeg kan måske forstå, at VS ikke tillægger arbejdsmarkedets parter medvirken nogen positiv betydning, men jeg kan ikke forstå, at socialdemokratiet vil indføre en praksis for folketingsindgreb på et område, hvor der hidtil har været tillagt de berørte organisationer temmelig stor indflydelse. Det vil kun føre til teknisk dårlige regler og vanskeligheder med at skabe accept af de nye regler, hvis folketinget på et så teknisk betonet område vil foretage den detaljerede sagsbehandling.

Jeg vil derfor anbefale, at folketinget afviser denne tekniske sagsbehandling og accepterer den procedure for en stramning af reglerne vedrørende asbestholdige produkter, som har været gældende praksis i mere end 10 år. Jeg vil så til gengæld love, at jeg vil tilskynde til, at arbejdet med forberedelsen af de nye, skærpede regler fremmes mest muligt.

Taanquist (S):

Vi er selvfølgelig stadig væk enige i, at det er arbejdsmarkedets parter, der igennem arbejdsmiljørådet skal være med til at lave de retningslinjer, som skal gælde på arbejdsmiljørådet. Men ministeren glemmer jo, at denne regering, da den tiltrådte, satte det som sit mål at standse udviklingen på arbejdsmiljøområdet. Hvis ministeren har glemt det, skulle det da være mig en fornø-

jelse at læse op af den tidligere ministers tale ved den forespørgsel, vi havde i maj 1983.

Det nytter jo ikke at give arbejdsmarkedets parter nogle beføjelser, hvis der sidder en arbejdsminister og effektivt stopper dem. Jeg ville egentlig have sagt disse bemærkninger under næste punkt på dagsordenen, men dér skal jeg da give nogle eksempler på, hvor man har været helt enige arbejdsmarkedets parter imellem, men hvor arbejdsministeren har stoppet og ikke er gået videre med de forslag, der er kommet; og så er det nødvendigt for folketinget at gribe ind.

Men vi er i hvert fald i den socialdemokratiske gruppe enige om, at der nu må lægges en fast plan for den endelige afvikling af brugen af asbestprodukter i Danmark. Selv om det allerede for flere år siden blev gjort klart, at brugen af asbest skulle afvikles så hurtigt som muligt, er det ikke vort indtryk, at erhvervslivet har brugt alle til rådighed stående midler for at komme asbesten til livs. Særlig på de områder, hvor der har været givet tidsbegrænsede dispensationer, føler vi ikke, at virksomhederne har sat alle kræfter ind på at finde alternative produkter. I de tilfælde, hvor man har alternative produkter, har man ikke anvendt dem i så vid udstrækning som muligt.

Derfor fremlægges nu denne plan, der, selv om den er en stærk opstramning af tidsfristerne, dog er realistisk. Den understreger alvoren i situationen, men giver samtidig en rimelig tidsfrist for at udvikle og overgå til alternative produkter.

Når vi ikke kan tilslutte os VS' forslag, er det bl.a., fordi tidsfristerne heri er ganske urealistiske. Det kan naturligvis ikke lade sig gøre med øjeblikkelig virkning at trække dispensationerne for produktionen af og anvendelsen af asbestcementprodukter tilbage. Men vi er selvfølgelig ikke uenige i målet: så hurtigt som muligt at gøre Danmark asbestfrit. Det giver det socialdemokratiske forslag mulighed for.

Jette Thomsen (KF):

Det forslag, der nu er fremsat af socialdemokratiet, indeholder nogle ændringer i forhold til partiets synspunkter, som de kom til udtryk under folketingets første behandling i april sidste år af VS' forslag.

[Jette Thomsen]

Socialdemokratiet tog dengang udgangspunkt i, at sagen ikke hørte hjemme i folketinget, idet arbejdsmiljøloven lægger op til, at arbejdsmarkedets parter deltager i udformningen af de regler, der skal gælde, og det var den samme ordfører som nu. Hr. Taanquist sagde videre, at fagbevægelsen har været med til at udarbejde asbestbekendtgørelsen, som vil føre til, at asbesten fjernes fra alle produkter inden for en kortere årrække. Derfor virker det en lille smule besynderligt, at man nu i det foreliggende forslag vil have folketinget inddraget i udarbejdelsen af en meget detaljeret handlingsplan, herunder også en ændring af den grænseværdi, som arbejdsmarkedets parter så sent som i juni 1985 blev enige om.

Man var også i 1985 tilfreds med den tidsplan for afvikling af brugen af asbest, som for så vidt angår produktionen er inden udgangen af 1988 og for så vidt angår salg af asbestholdige produkter et halvt års tid til et år senere.

Argumenterne mod en øjeblikkelig ophævelse af alle dispensationer var for det første, at man ikke herved hindrer, at asbestprodukter stadig væk importeres og dermed også anvendes her i landet, og for det andet, at ca. 1.000 arbejdspladser på Eternitfabrikken vil gå tabt, da der vil være stor sandsynlighed for, at fabrikken må lukke.

Endelig mener man for det tredje, at det udviklingsarbejde, der har fundet sted for at finde erstatningsprodukter, vil være spildt, hvis Eternitfabrikken tvinges til at lukke. Jeg hørte, at hr. Taanquist nu sagde, at han ikke mente, at man havde brugt så mange midler, som man kunne, for at finde alternative produkter. Jeg mener, det er meget flot at have afsat 500 mill. kr. til at finde disse alternative produkter, og jeg mener virkelig, at man har gjort, hvad man kunne.

Men den nu foreslåede betydelige opstramning af de gældende tidsfrister har næsten samme virkning som en øjeblikkelig ophævelse af dispensationerne, idet virksomhederne i hele deres arbejde og navnlig i udviklingsarbejdet, der hele tiden foregår for at finde erstatningsprodukter, har disponeret i tillid til de gældende dispensationer. Vi slår altså virksomhedernes planlægning totalt i stykker, hvis dispensationsfristerne hele tiden ændres.

Endelig fremhæves det, at socialdemokratiet mener, at en af fagbevægelsen kontrolleret overgang til asbestfrie produkter er den sikreste måde at fjerne asbest på, så jeg synes altså, det kan vi vist godt sige, at dette forslag næsten sætter fagbevægelsen helt ud af spillet.

VS' forslag er altså ikke teknisk muligt. Det ville medføre, at en lang række bilmærker og -modeller ikke længere ville blive markedsført i Danmark, og det ville indebære en risiko for trafikikkerheden, idet ikkegennemprøvede asbestfrie bremsere ville blive anvendt i såvel nye som gamle biler, og arbejdet med udvikling af asbestfrie belægnings er heller ikke slet så langt fremme, som VS antyder, og vi kan risikere sprængte motorer og skoldningsulykker.

Nej, lad os nu fortsætte med at lade de personer, som virkelig har et kendskab til asbesten, altså arbejdsmarkedets parter, arbejdsmiljørådet, drøfte muligheder for yderligere at fremskynde afviklingen. Dette arbejde forventes færdigt allerede til sommer 1986, og det vil også være vores ønske at fremskynde afviklingen, men så synes jeg ikke, vi inden da skal begynde at lovgive os ud af virkeligheden.

Elsebeth Kock-Petersen (V):

Hvis mennesker er angst, er de nemme at styre og kue. Derfor ser man ofte politiske kræfter på den venstre fløj, der bruger alle muligheder, store og små, til at bruge angsten som politisk virkemiddel. Pressen, også den såkaldt borgerlige, plejer velvilligt at lægge store overskrifter til. Angsten som politisk virkemiddel er blevet brugt i asbestsagen, og det endda over for børn. Anvendelse af asbest er absolut et spørgsmål, der kræver agtpågivenhed og løsninger. Det er det, der er nødvendigt, realistiske løsninger og ikke angst og panikhandling.

Hvad angår VS' forslag, må man i forhold til partiet absolut anerkende partiets konsekvens og effektivitet og vedholdenhed i forhold til det forslag, de har fremsat. Det skal jeg ikke bruge mange bemærkninger på, men derimod på socialdemokratiets forslag. Det er interessant, at man i den skriftlige fremsættelse siger, jeg citerer:

[Elsebeth Kock-Petersen]

»Baggrunden for forslaget er, at man nu har kendt til asbestens særdeles sundhedsfarlige virkninger i mere end 50 år.«

Det er altså baggrunden for, at man fremsætter denne handlingsplan.

Den gældende tilstand, vi har for asbest, er fastlagt af den fhv. arbejdsminister, hr. Svend Auken. Jeg kan kun være glad for, at denne regerings arbejdsminister vil stramme op og forcere tempoet for afviklingen af asbestanvendelse i forhold til det, som hr. Svend Auken lagde op til i sin tid.

Der er dog et enkelt punkt, som jeg vil have lov til at fremhæve, og som netop viser, at man er kommet hurtigt ud ad døren fra socialdemokratiets side, nemlig at det ser ud til, at man i socialdemokratiet er ligeglad med bilernes bremsesikkerhed, blot man afskaffer asbest i bremsebelægningerne.

Jeg kan altså ikke tilslutte mig de to forslag, idet jeg faktisk er enig i det, der blev sagt af LOs miljøsekretær i radioen i går, at vi her i tinget kan presse på for at løse disse spørgsmål principielt, men at vi ikke skal lave teknisk sagsbehandling. At tinget heller ikke behøver at presse voldsomt på, tyder også redegørelsen fra arbejdsministeren på.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Fru Elsebeth Kock-Petersen sagde, at politiske kræfter og især politiske kræfter på venstrefløjen bruger angsten som et våben over for folk. Jeg vil godt have dokumenteret, hvor VS et eneste sted har brugt angsten i en skræmmekampagne i forbindelse med asbest – omkring arbejdsmiljø eller omkring indeklima for den sags skyld.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Kock-Petersen (V):

Det synes jeg man har set i beskrivelsen af og i udtalelserne i denne sag og i den adfærd, der f.eks. er blevet udvist fra Københavns skoleborgmester. Man har brugt denne sag politisk, mere end man egentlig har ønsket at finde nogle forsvarlige løsninger på problemerne. Det mener jeg er at bruge angsten som politisk virkemiddel over for befolkningen, og angsten har været stor. Angsten har været stor ikke mindst hos børnene i skolerne, når de lige pludselig har fået

at vide, at de nu ikke kunne komme i skolerne mere. Det, jeg angriber, er, at vi som politikere, f.eks. fru Elisabeth Bruun Olesen, bruger angsten som politisk virkemiddel, og det er jeg bange for at man gør en gang imellem i sådanne sager. Det mener jeg at man har gjort her.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Københavns skoleborgmester er ikke VS'er, for at præcisere det. Hvordan han måtte have udtalt sig, står ikke for VS' regning; det kan hr. Tommy Dinesen måske komme ind på. VS har heller ikke om indeklima givet udtryk for noget, der kunne tolkes som fremkaldelse af angst. Vi har sagt, at asbest skaber problemer i forbindelse med arbejdsmiljøet, som er det, vi hovedsagelig har beskæftiget os med, når det gælder asbest, at de eksisterende grænseværdier ikke bliver overholdt, og at man har kendt problemets omfang i mange år. Sidste år erkendte den daværende arbejdsminister da også, at der ikke findes en nedre grænse, hvor asbestudsatte arbejdere ikke kan risikere en kræftsygdom.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg synes, det er lige groft nok, at man forsøger at fremstille det, som om der er slået politisk plat på asbestsagen, at der er nogle, der har brugt angsten for at fremme asbestsagen. Jeg skal gøre opmærksom på, at det er sundhedsstyrelsen, der har meddelt boligministeren, at der vedrørende indeklimaproblemer ikke er nogen nedre grænse for, hvor mange asbestfibre der må være i luften, før de er sundhedsfarlige.

Det er klart, at sundhedsstyrelsens udtalelser skaber en reaktion hos forældre, lærere og mennesker i institutioner ude omkring.

Så kan man spørge, om sundhedsstyrelsens reaktion var fornuftig, og om den var rigtig. Det skal jeg ikke dømme om, men jeg synes, det er for dårligt, at man forsøger at slå politisk plat på det.

Jeg kan oplyse, at 10 pct. af cementarbejdernes fagforenings medlemmer i Ålborg igennem mig for et par år siden har spurgt den daværende socialminister, om reglerne ville blive ændret, således at arbejderne kun-

[Kaj Poulsen]

ne få en fornuftig behandling, når de var ramt af asbestproblemer i lunger, af kræft, og om ministeren ville gøre noget for, at disse mennesker kunne få behandlet deres sag anstændigt og fornuftigt, mens de var i live. Der lød mange pæne ord dengang, men der skete ingenting.

Det, vi ønsker med disse forslag, er, at der sket noget, det går ikke bare med pæne ord og billige fif.

Tommy Dinesen (SF):

Man kan altid diskutere, om der bliver taget politiske kegler på et eller andet, f.eks. asbesten, men jeg kan oplyse, at SFs folketingsgruppe bl.a. har udsendt nogle pressemeddelelser og ellers har gjort opmærksom på, at vi mener, at den statsafgift på 20 pct., der er lagt på udskiftninger i kommunerne, bør ophæves. Det er, hvad vi har gjort.

Det er da rigtigt, at man i kommunalbestyrelserne har drøftet sagen på en lidt anden måde på baggrund af det, der står i aviserne, og det synes jeg er helt i orden. Hvis det senere viser sig, at asbesten ikke er farlig – men det gør det med næsten 100 pct.s sikkerhed ikke – så kan man selvfølgelig tage diskussionen op igen. Men det er jo bevist utallige gange, at det er farligt

Forslaget fra VS er en genfremsættelse, og ved behandlingen i sidste samling støttede vi forslaget. Vi gjorde det bl.a., fordi det er muligt at fremstille belægninger til bilernes bremses af andre materialer end asbest, de benyttes bl.a. i svenske biler. Men det viste sig, at Roulunds Fabriker i Odense fremstiller belægninger og eksporterer bremsebelægningerne til Japan, og det var en af grundene til, at VS-forslaget ikke fik flertal; der var altså arbejdspladser på spil.

Man kan naturligvis forbavses over, at et flertal i Folketinget var ligeglad med det, som en forbundsformand, hvis medlemmer arbejder med asbest, betegnede som et job, der er brolagt med lig, og når man ved, at 150 mennesker årlig bliver ramt af sygdomme, fordi de daglig arbejder med asbest under en eller anden form, det være sig produktion af plader til vægge, bremsebelægninger til biler eller andet.

Socialdemokratiets forslag om en handlingsplan skal da hilses velkommen, især når man husker, hvad socialdemokratiets ordfø-

rer sagde, da vi behandlede VS-forslaget. Da var man meget skeptisk, og der var tre grunde til denne skepsis. For det første, at det var arbejdsmarkedet, som selv skulle klare udformningen af miljøloven, og her havde fagbevægelsen haft indflydelse. For det andet at et forbud mod asbest ville medføre, at Eternitfabrikken i Ålborg ganske givet måtte lukke; med andre ord fastholdt man arbejdspladser, uanset om de kunne betyde invaliditet og død for arbejdere, som er beskæftiget med asbestproduktionen. For det tredje, at medarbejderne ved fabrikken i Ålborg allerede var nået langt med forbedring af arbejdsmiljøet. Derfor er det glædeligt, at socialdemokratiet nu kommer med et forslag om en handlingsplan, som i realiteten betyder stop for anvendelse og produktion af asbest her i Danmark.

Socialdemokratiets forslag vil betyde, at produktionen af asbest stopper fra 1. juli 1987, men det vil ikke løse de problemer, asbest skaber i dag ved byggeri og i skibe. Disse problemer skal belyses under udvalgsarbejdet.

At asbesten er farlig, er der ingen tvivl om. Den rapport, som LO har fået lavet af professor Grandjean, viser helt klart en sammenhæng mellem arbejde med asbest og sygdomme som støvlungesygdommen asbestose, lungehindekræft, strubekræft, mavekræft og mesotheliom.

Rapporten peger endvidere på, at det er farligt at arbejde med asbesttekstiler, hvor fibrene bliver splittet under produktionen. Dette resulterer i, at fibrene rives fra under kartningen, hvilket medfører stor dødelighed blandt de beskæftigede.

Selv blandt familier til asbestarbejdere er der betydelig risiko for lungeforandringer. Og det har vist sig, at der i skibe er stor risiko for lungeforandringer, som de mange rør og kedler om bord i skibene medfører.

Professor Grandjean sår endvidere tvivl om effekten af regelmæssige lægeundersøgelser, bl.a. fordi mange af de ændringer i kroppen, der sker ved arbejdet med asbest, muligvis ikke vil blive anerkendt som arbejdsskader.

Her berører vi noget meget centralt, når man diskuterer arbejdsmiljø: lægerne er ikke uddannede til at skelne mellem symptomer på arbejdsskader og andre skader hos deres patienter. Undersøgelser, bl.a. offentliggjort i

[Tommy Dinesen]

Ugeskrift for Læger, har vist, at den almindelige praktiserende læge kun i meget ringe omfang videregiver oplysninger med mistanke om arbejdsbetingede sygdomme, hvilket gør det meget svært for mennesker, som arbejder med stoffer og materialer, der er sundhedsfarlige, senere at få erstatning i tilfælde af arbejdsbetingede sygdomme.

Det er ikke bare her, der er problemer ved at arbejde med eksempelvis asbest. Hvis en arbejder nægter at tage et arbejde, som man ved er sundhedsfarligt, bliver den pågældende arbejder ramt af 5 ugers karantæne og vil ikke kunne få arbejdsløshedsunderstøttelse. Det er noget, SF under udvalgsarbejdet vil forsøge at få belyst noget mere. Og hvis det er nødvendigt, vil vi tage initiativ til en lovændring, som giver arbejderne ret til at nægte at tage sundhedsfarligt arbejde, uden at de bliver straffet af det offentlige. Her må hovedaftalens paragraf om liv, ære og velfærd kunne bruges; ellers har paragraffen ingen værdi.

I dagbladet Aktuelt kan man den 17. april i år læse, at rør- og blikforbundet er blevet slæbt i arbejdsretten, fordi forbundet støtter medlemmer, der ikke tør arbejde med asbest. Det er helt grotesk, at næsten alle erkender farligheden ved arbejdet, men at staten, når arbejderne altså siger nej, straffer de pågældende med repressalier såsom karantæne i 5 uger med fratagelse af understøttelsen.

Man fristes til at efterlyse lidt af debatten om EF-pakken, hvor alle borgerlige politikere fremhævede Danmark som det land, der havde den bedste lov på miljøområdet. I den forbindelse finder vi det mærkeligt, at den nye bekendtgørelse om anvendelse af asbest siger meget om, hvorledes man mærker produkter, der indeholder asbest, men at der intet skal stå om, at asbesten er kræftfremkaldende for dem, der arbejder med asbesten.

Det har i Radioavisen og i den trykte presse været fremme, at det socialdemokratiske forslag var for detaljeret, og det har været fremført, at det ikke er folketingets opgave at lovgive så detaljeret, som det sker her. Det har man naturligvis lov til at mene, men SF mener, at man må gå ind i sagerne, hvis ikke man kan tale sig til en ordentlig beskyttelse af de danske arbejdere, når disse ting diskuteres organisationerne imellem.

Endelig er der en sag, som bør rejses hurtigt, og det er beskyttelse af arbejdere, der arbejder med organiske opløsningsmidler. Meget tyder på, at de skader, organiske opløsningsmidler har givet arbejderne gennem årene, langt overskrider alle andre arbejds-skader, både hvad angår fosterskader, aborter, hjernesvind og forskellige former for kræft.

Derfor vil vi fra SFs side overveje, om ikke det er muligt at lave en handlingsplan for et Danmark uden organiske opløsningsmidler; her er der virkelig et stort behov.

Vi støtter de to foreliggende forslag.

Estrup (RV):

Jeg vil gerne indlede med at sige, at vi i det radikale venstre påskønner de initiativer vedrørende asbestproblemet, som socialdemokratiet og VS har taget. Det skyldes naturligvis først og fremmest, at vi deler forslagsstillernes frygt for asbestfare og især den risiko, som asbest frembyder for arbejdsmiljøet.

Kræftrisikoen ved at anvende asbest har allerede længe været kendt, og folketinget bør naturligvis gøre alt, hvad der er muligt for helt at fjerne denne fare fra produktionen.

Et totalt og effektivt stop for asbest må være målet, men den anden årsag til, at vi hilser forslagene velkommen, er, at de giver folketinget lejlighed til i fællesskab – og jeg understreger i fællesskab – at udstikke de retningslinier, som skal føre frem til det totale stop.

Vi må i denne sag markere, at indsatsen mod asbestfare er så vigtig, at den er hævet over partitaktiske hensyn. Herved bidrager vi efter min mening bedst muligt til at skabe tillid til de foranstaltninger, som indføres, og til at forhindre optræk til panik. Jeg synes, at vi med arbejdsministerens indledende bemærkninger også skulle have gode muligheder for at nå en sådan fælles holdning.

Forholdet er jo det, at der på arbejdsmiljøområdet allerede er en klar holdning til anvendelsen af asbest. Der gælder et forbud, og det har der gjort, lige siden asbestbekendtgørelsen blev lavet om i 1980. Det, der kan diskuteres, og som bør diskuteres, er varigheden af de dispensationer, som er givet. Det burde være en selvfølge, at vi ikke fastholder dis-

[Estrup]

pensationer et sekund længere, end det er nødvendigt af hensyn til at finde tilfredsstillende asbestfri erstatningsprodukter. Det betyder, at vi må lægge vægt på forsyningsikkerheden for sådanne asbestfri produkter, og at vi må stille krav til kvaliteten af disse produkter. For at tage et eksempel: vi kan ikke undvære bremsebelægninger på hverken almindelige automobiler eller busser og lastbiler, og det er nødvendigt, at asbestfri bremsebelægninger opfylder de færdselssikkerhedsmæssige krav. Så snart disse betingelser kan opfyldes såvel for nye køretøjer som for den eksisterende bilpark, bør forbuddet mod asbestholdige bremsebelægninger gøres effektivt og totalt.

I et vist omfang er denne holdning vel allerede fastlagt i asbestbekendtgørelsens § 5. Asbestholdige materialer må ikke fremstilles, importeres eller anvendes, hvis de kan erstattes af et ufarligt, mindre farligt eller mindre generende stof eller materiale, der har tilsvarende tekniske egenskaber. Dette er den såkaldte substitutionsregel. Derudover gælder det, at direktøren for arbejdstilsynet kan stille krav om, at de produkter, der er givet en dispensation for, erstattes med asbestfri materialer, når tilfredsstillende erstatninger findes.

Det forekommer mig, at dette danner et godt udgangspunkt for et pålæg fra folketinget til arbejdsministeren om inden for en kortere tid at revurdere forholdene i forbindelse med den aktuelle anvendelse af asbest og specielt de tidsfrister, som er givet for de eksisterende dispensationer. Hermed har jeg også sagt, at det radikale venstre principielt kan tilslutte sig socialdemokratiets ønske om en handlingsplan for et asbestfrit Danmark, som det hedder i indledningen til beslutningsforslag nr. B 136. Vi finder, at en sådan henstilling til regeringen og folketinget vil være et klart signal om, at asbestforbuddet skal gøres effektivt hurtigst muligt. Samtidig vil det give klare retningslinjer for de produktionsvirksomheder, som er involveret, og det vil ikke mindst tjene til at fjerne nogle af myterne og panikreaktionerne i befolkningen.

Vi har jo desværre i den seneste tid set eksempler på, hvordan frygten for asbest kan føre til panikagtige handlinger, som i stedet for at gavne sundheden fører til det modsatte resultat, og jeg tænker her ikke mindst på de

helt spontane krav og handlinger med hensyn til fjernelse af ethvert asbestholdigt materiale i bygninger, en fremgangsmåde, som vist nu stort set alle eksperter vurderer som noget nær det værste, man kan foretage sig.

Jeg kan således tilslutte mig den fremgangsmåde, den handlingsplan, som socialdemokratiet lægger op til, men jeg synes, det er svært i dag at vurdere det præcise indhold i handlingsplanen. Overskrifterne giver jo for en stor del sig selv, eftersom det er de asbestholdige stoffer, som er optaget på dispensationslisten. Men er tidsfristerne de rigtige? Er fristen den 1. juli 1987 det tidspunkt, hvor et forbud efter de tidligere omtalte principper kan gøres effektivt, eller er det snarere den 1. januar 1987, som VS peger på i deres beslutningsforslag, der burde være tidsrammen? Dette halve år er jo i relation til dispensationerne den reelle forskel mellem socialdemokratiets og VS' forslag.

Jeg kan ikke se, hvordan folketinget skal kunne tage stilling til, hvilken af disse tidsfrister eller en helt tredje tidsfrist man skal lægge sig fast på, uden at vi har et bedre grundlag for afgørelsen. Når princippet om et effektivt forbud så hurtigt som muligt er lagt fast, er det jo i bund og grund et teknisk spørgsmål, vi står over for.

Det fremgår klart både af bemærkningerne til de to beslutningsforslag og af det materiale, som arbejdsmarkedsudvalget har modtaget, at vi endnu har en række ubesvarede tekniske spørgsmål. Jeg skal nævne nogle stykker: kan der allerede fra udgangen af 1986 skaffes asbestfrit bremsebelægningsmateriale til alle bilmærker? Hvordan ligger det med asbestfri bremsebelægninger til entreprenørmateriel og værktøjsmaskiner? Hvad med de asbestfri friktionsbelægninger i elevatorer? Er der overhovedet tekniske muligheder for at levere asbestfri pakninger i det omfang, som er nødvendigt, eksempelvis top-pakninger til biler? Listen over gode spørgsmål kunne gøres væsentlig længere, men så vidt jeg kan se, understreger de stillede spørgsmål allerede den situation, folketinget står i.

Vi har holdningsmæssigt og politisk, udtrykt gennem bekendtgørelsen, afklaret vores forhold til asbest. Vi ønsker et totalt forbud, og vi ønsker det hurtigst muligt. Det, vi savner, er et overblik over de tekniske muligheder. Derfor finder det radikale venstre, at

[Estrup]

folketingset bør pålægge arbejdsministeren at fremskaffe de nødvendige oplysninger og på den baggrund udarbejde en handlingsplan. Handlingsplanen bør efter vores opfattelse også rumme punkter vedrørende kortlægning af asbestforekomster og fremgangsmåden ved fjernelse af farlige asbestforekomster, dvs. pkt. 6 og 7 i det socialdemokratiske forslag. Vi er derimod noget i tvivl om, hvorvidt selve kortlægningen bør ske som en centralt tilrettelagt foranstaltning. Meget kunne tale for, at dette arbejde bør lægges lokalt ud.

Det afgørende er imidlertid, at man igenem en sådan kortlægning fjerner myter om asbestforekomster og sikrer sig imod panikreaktioner, som vil kunne få helt uoverskuelige følger, og derfor kan jeg på det radikale venstres vegne give tilsagn om en positiv holdning til den hoveddrømme, der er lagt i det socialdemokratiske forslag, og jeg mener, at folketingset bør lægge dette forslag til grund, fordi det er mere omfattende end VS' forslag.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Som nogle ordførere tidligere har været inde på, har vi i den senere tid været vidne til et sandt asbesttyranni, og det er egentlig en skam, for det tager måske noget fra de forslag, vi her behandler, som jo er noget, der virkelig er problemer i. Man kan måske diskutere, hvem der er skyld i det. Jeg mener i hvert fald, at f.eks. TV er det. Når man viser nogle udsendelser på den måde, man gjorde det, uden at få sagkyndig bistand med fra starten, må man give forældre og skolefolk og børnehavefolk den fornemmelse, at der er noget alvorligt på færde, og så skyn-der de sig at rive det hele ned. Nogle steder medførte dette endnu større skader, end hvis man havde taget det roligt.

Med de forslag, vi behandler i dag, er vi inde på de områder, hvor den største fare er, nemlig dér, hvor produktionen finder sted. Selvfølgelig er der også en vis fare andre steder, men dér burde man have taget det roligt. Jeg tror, man har spildt en masse penge – millioner af kroner ude over landet – som kunne være brugt meget bedre, hvis man havde givet sig tid til at overveje, hvad der ville være bedst at gøre.

Man kan ikke bortforklare, at asbest er farligt, og jeg tror, at regeringen og oppositi-

onen er helt enige i, at der må gøres noget. Jeg synes også, at arbejdsministerens tale helt klart viser, at man er indstillet på, at der hurtigt skal ske noget. Man kan f.eks. overveje, om alle de dispensationer, der er givet i tidens løb, er nødvendige, og om man allerede i hr. Svend Aukens tid skulle have presset meget mere på for hurtigere at finde andet materiale i stedet for, men jeg synes bare ikke, at folketingset kan afgøre, hvor og hvornår man kan bruge asbest. Jeg er i hvert fald ikke sagkyndig; jeg tør ikke tage ansvaret for at sige, at bilerne kan køre, bare de får den eller den slags bremses. Der må sagkyndige til, og arbejdsmarkedets parter må forhandle sig frem til den hurtigst mulige løsning. Jeg må give SFs ordfører ret i – og det gælder på mange andre områder, hvor der bruges materialer, som kan forårsage alvorlige sygdomme – at det er langt dyrere for samfundet, at man ikke sætter ind, men i stedet for bruger masser af penge til at helbrede bagefter. Derfor må vi have en fælles interesse i at løse disse problemer.

Jeg er ikke selv medlem af udvalget, men jeg kan på kristeligt folkepartis vegne tilsige en positiv udvalgsbehandling, hvor vi forhåbentlig kan finde frem til et fælles resultat, der så hurtigt som muligt afskaffer asbest.

Dohrmann (FP):

Jeg tror, at alle partier og enkelte folketingsmedlemmer har nøjagtig de samme interesser vedrørende farlige produkter og også ønsker at finde erstatningsprodukter for dem, således at intet parti kan stå her og fremhæve sig selv og sige, at de er mere sundhedselskende, eller hvad man nu kalder det, end andre. Jeg siger det, fordi jeg er helt enig i den betragtning, at der er visse politiske partier, der bevidst har ført en hysterisk skræmmekampagne vedrørende asbest, således at hele diskussionen er endt i den rene fanatisme. Der findes jo næsten ikke et barn over 7 år i skolen i dag, som ikke taler om, hvor farligt det er at gå i skole, hvis der findes lofter med asbest. Der er ingen tvivl om, at arbejdet på fabrikker og lignende steder, hvor man bliver udsat for støv og skidt, er farligt. Det er der også gjort en masse for at ændre, som vi ved, men det er altid kedeligt, når en sådan diskussion ender med at blive

[Dohrmann]

politisk, og at nogle forsøger at slå plat på den.

Det er også forkasteligt, at f.eks. TV-Avisen har ofret så mange minutter på asbest, som de har gjort, men dér kan vi igen se bindeleddet fra VS via socialdemokratiet over til de røde venner i TV-Avisen. Det er sådan noget, der skaber en panikagtig stemning, og det er absolut ikke noget, de politiske partier – heller ikke TV-Avisen – kan prale af, tværtimod.

Jeg står her med en opgørelse udarbejdet af civilingeniør Torben Jepsen, hvor han har forsøgt at sætte det hele lidt på plads. Der står i hans oversigt, at bilkørsel i USA giver dødsfald i 1.600 tilfælde, skisport 40 timer om året i 220 tilfælde, naturlig baggrundsstråling (kræft) i 110 tilfælde, passiv rygning (kræft) i 75 tilfælde, lynnedslag i 3 tilfælde og endelig asbest i miljøet (kræft) i 1 tilfælde.

Selvfølgelig skal vi så vidt muligt undgå den slags farlige produkter, men er det rimeligt at fremsætte et beslutningsforslag om, at vi nu skal have et asbestfrit Danmark? Så vidt jeg ved, anvender man asbest i over 3.000 produkter. Jeg hørte en udtalelse i radioen i går af en repræsentant for LO, som opfordrede folketinget til at slå koldt vand i blodet og tage den med ro, fordi man var opmærksom på problematikken. Vedkommende LO-repræsentant mente faktisk, at LO sammen med arbejdsgiverne nok skulle finde frem til en fornuftig ordning, således at man hen ad vejen kunne finde erstatningsprodukter for asbest, og det tror jeg virkelig på nok skal lykkes.

Vi afviser disse to forslag, men vil selvfølgelig hilse det velkommen, hvis man hen ad vejen finder nogle produkter, som er fuldstændig risikofri. Vi mener som sagt, det er forkert at begynde på denne måde med at slå politisk plat på sagen. Jeg er helt sikker på, at forslagsstillerne, hvis de havde ladet foretage nogle undersøgelser f.eks. over, hvor farlige for sundheden busserne i Københavnsområdet egentlig er, ville finde frem til nogle tal, som var langt værre end dem, vi her diskuterer.

Vi afviser altså forslagene, men håber naturligvis på, at man hen ad vejen finder nogle produkter, som kan erstatte asbest. Det er bare, som om asbest i dag via nogle politiske partier og TV-Avisen er blevet gjort til noget

afskyeligt noget. Vi må trods alt også tænke på, at asbest bliver anvendt i en række produkter, hvor den faktisk er uundværlig, og jeg tror ikke på, at man fra den ene dag til den anden kan gå ud og finde erstatningsprodukter for det.

Formanden:

Ordføreren for forslagsstillerne vedrørende beslutningsforslag nr. B 133 om tilbagetrækning af dispensationer vedrørende brug af asbest og forbud mod import af asbestholdige produkter, fru Elisabeth Bruun Olesen, har ordet.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Jeg vil indlede med at takke arbejdsministeren for en positiv tale. Endvidere vil jeg takke socialdemokratiet, SF, de radikale og kristeligt folkeparti, som alle udtrykte sig velvilligt, om end med forskellige prioriteringer og vægtninger.

Debatten er jo kommet langt videre, end den var for ca. et år siden, hvor vi også diskuterede asbest og forbud mod dispensationerne. Dengang var socialdemokratiet endda utrolig meget imod VS' forslag og vendte sig imod det. Ja, den daværende konservative arbejdsminister var sågar mere venlig over for forslaget, end socialdemokratiets ordfører, hr. Taanquist, var dengang. Arbejdsministeren erkendte dengang, at ingen nok så lav grænseværdi kan garantere, at asbestudsatte arbejdere er uden risiko for at pådrage sig en asbestforårsaget kræftsygdom, og på baggrund af VS' forslag henvendte ministeren sig til de steder, hvor man producerer asbestholdige produkter.

Vores forslag førte til, at arbejdstilsynet som nævnt af arbejdsministeren lavede en redegørelse vedrørende asbest, som bl.a. anbefalede en opstramning af dispensationerne til fremstilling af bremsebelægninger. Det var selvfølgelig et stort skridt fremad, at man anbefalede det, da denne dispensation jo indtil det tidspunkt havde været endog tidsubestemt.

I den forbindelse kan jeg sige til hr. Dohrmann, at grunden til, at lige netop bremsebelægningerne i dag er et større problem, end pladerne på Eternitfabrikken nok er, er, at Roulund ikke har haft den samme tilskyndelse til at prøve på at finde nogle andre pro-

[Elisabeth Bruun Olesen]

dukter, som Eternitfabrikken har haft, fordi Eternitfabrikken jo har haft en tidsgrænse for sin dispensation. Alene det, at man sætter en tidsgrænse på, får altså sat lidt fut i produktudviklingen, for at sige det på den måde.

Arbejdsministeren sagde, at man tog problemet alvorligt, og det tror jeg da også på, og at arbejdstilsynet havde anbefalet en hurtigere afvikling af dispensationerne bl.a. med hensyn til bremsebelægninger. Arbejdsministeren var også positiv over for vores motiver til at fremsætte disse forslag og antydede ikke som bl.a. venstre og fremskridtspartiet, at vi forsøgte at slå politisk plat af sagen. Det har vi heller ikke gjort; vi har faktisk diskuteret problemet i lang tid, også for hele problematikken i forbindelse med indeklimaet kom op.

Jeg synes, det er godt, at arbejdsministeren har en positiv holdning til det. Jeg ville dog ønske, at man kunne komme til at diskutere sagen i arbejdsmiljørådet, således som man har skullet i lang tid. Redegørelsen kom i november på baggrund af, at vi havde diskuteret det sidste år i april, og nu har vi april igen, og det er faktisk ikke blevet diskuteret i arbejdsmiljørådet endnu. Det er jo ikke, fordi hastigheden, hvormed arbejdsmarkedets parter tager sig af det her, ligefrem er specielt stor.

Jeg håber da, at arbejdsministeren vil se til, at der sker noget i et tempo, som er hurtigere end det, der er set indtil nu, så der kommer en asbestbekendtgørelse i løbet af et par måneder, der retter på disse ting og sætter tidsgrænser på. Så kan man diskutere – og det skal vi gøre i udvalget – om det skal være de tidsgrænser, som arbejdstilsynets redegørelse indeholder, og som giver længere dispensation end dem, VS og socialdemokratiet er fremkommet med.

Socialdemokratiet kunne ikke tilslutte sig VS' forslag om helt øjeblikkelig ophævelse af dispensationen. Nu er det altså kun den om eternitpladerne, der skal hæves med det samme.

Omkring bremsebelægningerne har vi den 1. januar som frist, og socialdemokratiet har 1. juli. Jeg synes ikke, vi skal skændes om det halve år fra eller til. Lad os da ikke diskutere, om den ene eller den anden dato er rigtig. Vi ville faktisk synes, at alene det, at man fik sat den 1. juli 1987 på, var et gigan-

tisk spring fremad. Det vil virkelig være et stort skridt fremad, så vi er meget glade for den ændring, der er sket i socialdemokratiet og i – i alle tilfælde dele af – LOs holdning til hele denne debat om asbest. Vi tror faktisk, at grunden til, at den ændring er sket, er det pres, der har været udefra.

Det kan godt være, at indeklimadebatten om asbest har været overbetonet nogle gange i forhold til faren, i forhold til arbejdspladserne, men ikke desto mindre har debatten ført til, at folketinget, socialdemokratiet, LO og også regeringspartierne er blevet tvunget til at tage denne diskussion mere alvorligt. Det havde man altså ikke gjort, hvis der ikke havde været den offentlige debat, så derfor er den offentlige debat meget vigtig i denne sammenhæng.

Fru Elsebeth Kock-Petersens bemærkning vil jeg ikke kommentere omkring politisk plat og angst; det har jeg for så vidt allerede gjort. Jeg vil blot takke hr. Tommy Dinesen for, at SF støttede det.

Jeg mener også, at man i udvalgsarbejdet selvfølgelig skal kigge på, om arbejdere, som bliver anvist arbejde, skal kunne sige nej, hvis de skal arbejde med asbest. I dag får de 2 ugers karantæne, hvis de nægter at tage imod et anvist arbejde, og det skal selvfølgelig ikke være sådan. Det er en absurditet, at man nu med den ene hånd vil rive asbestpladerne ned i institutionerne, mens man åbenbart med den anden hånd fortsat skal sætte asbest op udenfor på tagene, og at de arbejdere, der nægter det, den dag i dag slæbes i arbejdsretten, som tilfældet f.eks. har været med Rørlæggernes & Blikkenslagernes Fagforenings medlemmer. Det synes vi også vi skal prøve at finde en løsning på i udvalgsarbejdet.

Jeg vil også takke de radikale, som påskønnede initiativerne og delte frygten for asbest. Jeg synes, at folketinget i fællesskab skulle prøve at nå frem til et resultat. VS ønsker ikke at sætte sig på asbesten og sige, at det er VS' fortjeneste, hvis Danmark gøres asbestfrit, selvfølgelig ikke. Vi mener, vi har bidraget med lidt, og det synes vi er godt, men vi erkender da, at andre også har arbejdet med det. Vi er glade, hvis dette problem kan løses i fællesskab og man tager partitaktiske hensyn væk.

Vi vil ikke finde os i – for at sige det endnu en gang – at vi skal skydes i skoene, at vi

[Elisabeth Bruun Olesen]

forsøger at slå politisk plat. Vi har faktisk haft det her omkring arbejdsmiljøet til diskussion i meget lang tid, og på intet tidspunkt har vi forsøgt at gøre det, men har diskuteret seriøst i forhold til de miljøproblemer, der er på arbejdspladserne, og i forhold til de problemer, som de asbestudsatte arbejdere står i.

De udsvarede tekniske spørgsmål synes jeg også at vi skal se at få besvaret én gang for alle. Der er stærkt divergerende holdninger til, om der er tekniske problemer eller ej. Nogle eksperter siger det ene, andre eksperter siger det andet. De, jeg har talt med, siger, at asbestfri bremsebelægninger er lige om hjørnet, at svenske og tyske selskaber er i stand til at levere asbestfri belægninger til mere end 90 pct. af den eksisterende bil- og varevognspark, og at A/S Roulunds Fabriker fremstiller asbestfri bremsebelægninger til en lang række modeller, som leveres til Sverige. De kunne vel også leveres herhjemme.

Det er lidt mærkeligt, at der i redegørelsen står, at busserne i Århus og Ålborg i dag kører med asbestfri bremsebelægninger, når disse er udskiftede. Det er teknisk en mærkværdighed, at man åbenbart ikke kan levere nye busser med asbestfri bremsebelægninger. De kører med de asbestholdige belægninger et års tid, så går de i stykker, og så bliver de selvfølgelig udskiftet med asbestfri. Det firma må da kunne presses til at lave bremsebelægningerne asbestfri, for når man udskifter dem med asbestfri, må man vel også kunne montere dem med asbestfri bremsebelægninger. Jeg har i alle tilfælde undret mig meget over det, der stod i asbestredegørelsen om det punkt.

Fru Inger Stilling Pedersen, som ellers var positiv over for forslaget, sagde, at man næsten var udsat for et asbesttyranni, men ville alligevel ikke bortforklare asbestens farlighed. Hun spurgte, om alle de dispensationer, som i sin tid blev givet, virkelig havde været nødvendige. Det sidste kan selvfølgelig have en vis historisk interesse, men det er ærlig talt ikke det vigtigste her og nu. Det vigtigste her og nu er at få dispensationerne væk så hurtigt som overhovedet muligt og så få produktionen af asbestfri belægninger og plader sat i gang, sådan at et asbestfrit Danmark kan blive en realitet.

Vi støtter selvfølgelig socialdemokratiets forslag. Vi mener ikke, der er den store for-

skel, undtagen det halve år, på socialdemokratiets og VS' forslag. Derudover har socialdemokratiet en plan for en kortlægning og en fjernelse af asbesten, og den støtter vi selvfølgelig. Og vi støtter en nedsættelse af den hygiejniske grænseværdi, for, som der også er blevet skrevet, selv om man fjernede asbesten her og nu, ville fortidens synder hvile over os i årevis.

Formanden:

Ordføreren for forslagsstillerne til beslutningsforslag nr. B 136, forslag til folketingsbeslutning om en handlingsplan for et asbestfrit Danmark, hr. Kaj Poulsen, har ordet.

Kaj Poulsen (S):

Først vil jeg takke for den tilslutning, der har været til det forslag, vi har fremsat, og de pæne ord, der er blevet sagt om forslaget. Vi skal nu i udvalgsarbejdet have konstateret, om vi også kan få det omsat til handling.

Flere af ordførerne var inde på spørgsmålet, om dette var noget, folketinget skulle arbejde med. Der var endda et par stykker, der sagde, at vi ikke er sagkyndige på dette område, nu må vi lade andre gøre det. Ja men tænk dog, hvis folketinget kun skulle beskæftige sig med noget, som de enkelte medlemmer havde forstand på: så gik det jo helt galt. Her beder man om, at man tager politisk stilling til et spørgsmål, som beskæftiger befolkningen endog meget seriøst, og så siger man, at det skal eksperterne klare.

Jeg synes, at den debat, der i øvrigt har været, har været positiv. Jeg tror, at vi i udvalgsarbejdet kan få noget positivt ud af forslaget, således at vi kan komme i gang med en handlingsplan for et asbestfrit Danmark.

Jeg vil sige med hensyn til diskussionen om bremsebelægningerne: jeg tror, vi fra udvalgets side her skal lægge voldsomt pres på justitsministeren for at få ministeren til at gå ind i denne sag, for at vi kan godkende andre bremsebelægninger end dem, bilerne er monteret med, når de indføres. Det er det, det drejer sig om, for at vi kan få typegodkendt biler med andre bremsebelægninger. Jeg skal ikke kunne sige, om der kunne være et enkelt bilmærke, der ikke kan monteres med asbestfri bremsebelægninger. Jeg har selv monteret mange bremsebelægninger tidligere. Jeg kan ikke forestille mig, den bilmø-

[Kaj Poulsen]

del findes. Men o.k., lad os lytte til, hvad man har af bemærkninger.

Vi ved fra Ålborg og Århus og desuden fra svensk Volvo, at man allerede fra næste år begynder at levere samtlige køretøjer, også entreprenørmateriel, med asbestfri friktionsbelægninger. Så der er ingen baggrund for at fortsætte med den dispensation, der er givet til at fremstille bremsebelægninger i Danmark, og på den baggrund må vi naturligvis også ophøre med at montere dem i biler.

Vedrørende tagbelægninger, facadebeklædning og støjskærme ved vi – det har Eternitfabrikken jo selv meddelt folketinget – at man har fundet et andet produkt. Man har sat et spørgsmålstejn ved de store plader, siger man. Men i den dispensation, der er givet, er der en bestemmelse om, at hvis man finder et substitutionsmateriale, så ophører dispensationen. Efter de oplysninger, jeg har fra Ålborg, så har man produktet i dag. Det, det drejer sig om, er, at man skal have nogle maskiner udskiftet. Og vi må kunne kræve, at det sker hurtigere end den tidsfrist, dispensationen har. Det er baggrunden for, at vi foreslår, at 1. juli næste år må være datoen, hvor det ophører.

Lad mig også sige, som VS' ordfører sagde: for socialdemokratiet er et halvt år til den ene eller anden side ikke afgørende. Det afgørende er, at vi får en plan for afvikling af asbesten i Danmark, og at vi på den baggrund kan få talt sammen om, hvordan vi får gjort det bedst muligt og lægger pres på de steder, hvor der tilsyneladende ikke er handlet hurtigt nok på disse områder.

De andre områder, pakninger, lejeforinger osv. tror jeg vi skal undersøge i udvalget. Om lejeforinger må vi sige, at dér tror vi at man selv må være initiativtager og sætte et udviklingsarbejde i gang. Det er muligt, der kunne findes enkelte pakninger, der ikke kan bruges, men så lad os se på det. Lad os høre, hvad det er, og skulle det ikke være muligt at få pakninger til enkeltområder, så må vi have registreret, hvor de pakninger bruges, og til hvad de bruges. I øvrigt synes jeg, at vi fra Danmarks side bør sætte et udviklingsarbejde i gang på det her område.

Til arbejdsministerens tale vil jeg godt sige, at jeg var lidt skuffet over, at der ikke var nogen kommentarer til vores forslag om kortlægning af asbestforekomster.

Det er socialdemokratiets opfattelse, at det er afgørende, at vi ikke løber ind i flere af den slags overraskelser, som vi har fået vedrørende asbest i indemiljøet, og at vi kan imødegå reaktioner af den karakter, vi har set, på en fornuftig måde. Hvis vi skal have mulighed for det, må vi også have en kortlægning af asbestforekomsterne, således at der ikke er noget, der er overraskende for os.

Derfor var jeg lidt skuffet over, at ingen af regeringspartierne ordførere var inde på det spørgsmål. Men det er da glædeligt, at der så i hvert fald var et flertal udenom, der syntes, at det var en god idé – måske med en anden struktur på det, men det kan vi vel finde ud af.

Med hensyn til fjernelse af de asbestforekomster, der er, finder vi – som vi også har beskrevet i bemærkningerne til forslaget – at det er de allerede kendte forekomster, som vi bør sætte ind for at fjerne allerede på nuværende tidspunkt. Vi har nævnt varmebrønde, og vi har nævnt elværker, hvor der er store mængder af asbest. Vi mener, at man bør tage fat på de områder. Jeg synes, det var lidt skuffende, at vi ikke fra regeringens og regeringspartierne side hørte noget om, hvilken holdning man har til de områder.

Man kan jo komme videre med dispensationsreglerne. Jeg tror, det er 14 dage siden, at arbejdsministeren udsendte en ny bekendtgørelse om ventilationsrør. Vi forstår ikke, når der ligger produkter på andre områder, nemlig facadebeklædning og støjskærme, hvorfor de så ikke var taget med samtidig. De produkter ligger der. Ministeren kunne lige så godt i den bekendtgørelse have udstedt forbud på disse områder også.

Vi synes, ministeren har været lidt for træg på det her område. Dagen efter, at der kom rygter fra arbejdstilsynet om, at man ville indstille til ministeren at ændre bekendtgørelsen for ventilationsrør, meddelte Eternitfabrikken i Ålborg, at nu var der sandelig også fundet et nyt produkt. Vi tror, at en sådan gevinst kan vi få flere steder, hvis vi har mod til det.

Vi må naturligvis tage hensyn til de mennesker, der arbejder på arbejdspladserne, i det arbejde, vi laver her. Vi har i det forslag, vi har lagt frem, først og fremmest villet tage hensyn til de mennesker, der arbejder på arbejdspladserne, således at vi ikke fremover skal blive overrasket over, selv om vi er

[Kaj Poulsen]

kommet ned på niveauet med 500.000 fibre pr. m³, i løbet af få år at se yderligere tilfælde. Det er vores udgangspunkt.

Jeg tror, at når vi kommer igennem udvalgsarbejdet her, vil det også vise sig, at den frygt, som fru Jette Thomsen havde omkring udviklingsarbejderne på virksomhederne, skulle være spildt. Jeg tror, at udviklingen er foregået; det, det drejer sig om, er, at man sørger for at få investeret og komme i gang med en ny uddannelse på de to virksomheder, som vi taler om her i Danmark.

Jeg vil sige til fru Elsebeth Kock-Petersen, at hun forsøgte jo på at være en lille smule polemisk ved at læse de tre første linjer op af vores fremsættelsestale. Jeg synes, at fru Elsebeth Kock-Petersen skulle have fortsat, hvor vi skriver: »Sundhedsstyrelsen har nu over for regeringen fastslået, at der ikke findes nogen nedre grænseværdi, som kan undskylde, at der fortsat tillades produktion af asbestholdige materialer i Danmark.«

Det er baggrunden for, at forslaget nu er kommet. Vi tror, at der skal strammes op, og der skal strammes op hurtigt. Vi håber på, at udvalgsarbejdet kan give os mulighed for, at vi kan få en handlingsplan, så vi kan få Danmark asbestfrit.

Endnu en grund til, at jeg er skuffet over, at der ikke fra regeringens side var reaktion på vort forslag om kortlægning af asbestforekomsterne, er, at miljøministeren for vel 14 dage siden i Radioavisen har udtalt, at han ønskede en sådan kortlægning. Jeg har her et maskinskrevet referat af, hvad miljøministeren har udtalt til Radioavisen om en sådan kortlægning. Miljøministeren siger:

»Vi ser med den allerstørste alvor på problemet med asbesten, og det er jo klart, at er der antydning af risiko ved at bruge disse plader, så må vi også forstå, at f.eks. i skoler kan hverken børn eller forældre være tjent med at have dette faremoment. Derfor må vi have en klar vurdering om muligt, sådan at vi kan få problemet ordnet.«

Derpå spørger Danmarks Radio: »Betyder det, at hvis det stod til dig som miljøminister, så vedtager du hurtigst muligt en lov om registrering af asbest i alt byggeri i Danmark?« Og ministeren svarer: »Så hurtigt, vi kan få en afklaring.«

Jeg havde håbet på, med den tilkendegivelse fra et regeringsmedlem, at man også fra regeringens side her havde været lidt mere

imødekommende over for en registrering af asbestforekomster i Danmark. Jeg ved ikke, om det er, fordi den ene hånd ikke ved, hvad den anden laver i regeringen, men det kan vi selvfølgelig undersøge.

(Kort bemærkning).

Jette Thomsen (KF):

Hr. Kaj Poulsen siger, at han mener, at hele forskningen er tilendebragt, og dér tror jeg at hr. Kaj Poulsen tænker på Eternitfabrikken.

Jeg ved, at man endnu mangler de 150 mill. kr. af de 500 mill. kr., man satte af. Med verdens laveste grænseværdi, som vi altså har her i Danmark, så synes jeg, vi skal give dem lejlighed til at investere de sidste 150 mill. kr., så vi som det første land i verden kan gå ud med et fuldstændig asbestfrit program. Næsten hele programmet er asbestfrit i dag, det eneste, man mangler, er de store grå plader, som jo fortrinsvis bruges i landbruget og på industribygninger.

Jeg ser frem til et godt og positivt udvalgsarbejde. Når det kommer til stykket, tror jeg slet ikke, det bliver det sidste halve eller hele år, vi kommer til at diskutere, men jeg tror, vi kan nå et godt resultat.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Nu skal fabrikken jo ikke bruge pengene, bare fordi de er sat af.

Om Eternitfabrikken står der i redegørelsen, at man på nuværende tidspunkt, på baggrund af den viden, man har, kan producere asbestfrie alternativer inden for plane H- og M-plader, skiferplader og M-bølgeplader. Så siger man, at det endnu ikke skulle være muligt at producere et asbestfrit alternativ til H-bølgepladen. Man har et forskningsresultat, som skal danne grundlag for en ombygning af en H-produktionslinje. På den baggrund anbefaler arbejdstilsynet, at Dansk Eternit-Fabrik A/S fortsat skal have mulighed for at fremstille asbestcementprodukter til udgangen af 1988.

Pointen er imidlertid, at man i udlandet laver den plade, og det kan ikke være meningen, at en dansk fabrik skal have lov at lave den længere end højst nødvendigt.

[Elisabeth Bruun Olesen]

Der står også i redegørelsen, at pladen ikke er fuldt tilfredsstillende, hvad angår styrke. Det kan VS heller ikke godtage. Den plade er faktisk blevet testet af Dantest, som siger, at styrken er god nok. Det, der står i redegørelsen fra arbejdstilsynet om Eternitfabrikken og H-pladen, er bedømt ud fra Eternitfabrikkens egne oplysninger. Det er ikke bedømt ud fra de prøver, der er lavet af pladen, som har vist sig tilfredsstillende. Derfor er der ingen grund til, at asbestcementprodukterne fortsat skal have dispensation.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg må også sige til fru Jette Thomsen, at jeg synes ikke, det skal være sådan, når man har udviklet produkter, at man absolut skal bruge de sidste 150 mill. kr.

Realiteten er, at man har lavet et produkt, og som fru Elisabeth Bruun Olesen sagde her, man påstår, at det ikke har den styrke, som pladen skal have for at kunne bruges. Men på baggrund af substitutionsreglen i dispensationen må den substitution kunne klares alene ved, at man sætter en ekstra lægte under. Her er der en substitutionsmulighed, som gør, at dette produkt vil kunne bruges.

Jeg er heller ikke overbevist om, at det er det, der er problemet. Det, der er problemet, er formentlig, at Dansk Eternit-Fabrik har nogle anlæg, de godt vil have slidt lidt mere ned, inden de skal skiftes ud. Det synes vi er urimeligt i forhold til den dispensation, der er givet.

Men lad os snakke om det i udvalget og lad os finde en dato for, hvornår vi skal have det her stoppet.

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Jeg er glad for, at debatten stort set har holdt sig på det principielle plan, for det er faktisk det, vi bør diskutere i folketinget.

Jeg vil godt tage udgangspunkt i en principiel bemærkning fra hr. Kaj Poulsen, som sagde, at det afgørende er at få en plan for afviklingen af asbest i Danmark. Ja men det kan vi jo alle sammen være enige om, og sådan en plan har vi jo allerede. Sådan en plan blev lavet af den daværende arbejdsminister i efteråret 1979. Han reviderede sin plan i sommeren 1980. Efterfølgende arbejds-

ministre har også revideret de planer. Det, vi diskuterer nu, er, at den plan, der ligger for øjeblikket, ikke er god nok, den er ikke stram nok.

Vi må gøre noget for at gøre det hurtigere, end det er skitseret i den nuværende plan. Det er vi tilsyneladende alle sammen enige om. Det er positivt, at vi alle sammen er enige om det, og så er det altså kun et spørgsmål om en metode.

Jeg har intet imod, som hr. Estrup foreslog, at folketinget pålægger arbejdsministeren at lave en sådan plan, specielt ikke hvis man samtidig pålagde arbejdsministeren, at det skulle ske ud fra en besvarelse af de relevante spørgsmål, hr. Estrup stillede, og de øvrige relevante spørgsmål om de tekniske forhold, som hr. Estrup også anførte at der kunne stilles.

Hvis vi skal lave en plan med det udgangspunkt, så skal vi lave en plan, som vi lader arbejdsmarkedets parter diskutere i arbejdsmiljørådet. Efter at arbejdsmarkedets parter i arbejdsmiljørådet forhåbentlig er nået frem til enighed, kan arbejdstilsynet komme med en indstilling til arbejdsministeren, hvorefter arbejdsministeren ændrer bekendtgørelserne. Det er arbejdsministeren – uanset om folketinget pålægger ham det eller ej – indstillet på at gøre.

Egentlig synes jeg ud fra det synspunkt, at forslagene er unødvendige. Jeg mener ikke, at der er behov for at færdigbehandle forslagene, for der er jo givet en klar tilkendegivelse til arbejdsministeren om, at et bredt flertal i folketinget ønsker, at arbejdsministeren skal fremskynde dette arbejde. Det er jeg indstillet på.

Jeg håber, at det brede flertal i folketinget så vil anerkende, at vi anvender det regelsæt, som nu har været gældende siden 1975 om, hvordan man ændrer bekendtgørelser.

Kaj Poulsen (S):

Når det kan være ligegyldigt den ene vej, vil jeg gerne spørge ministeren, om det så ikke også kan være ligegyldigt, om vi vedtager dette forslag. Det afgørende er, at vi får fremskyndet den handlingsplan, som ministeren siger er der, og at vi får et kortlægningsarbejde sat i gang, således at vi kan få kortlagt, hvor der er asbest i Danmark, sådan at

[Kaj Poulsen]

vi ikke løber ind i de overraskelser, som vi er løbet ind i tidligere.

Jeg synes, at det vil være fornemt, hvis folketinget – som jo er den øverste myndighed her i landet lovgivningsmæssigt – siger til arbejdsmiljørådet og arbejdsmarkedets parter: vi har nu udstukket retningslinjer for, hvordan vi ønsker et asbestfrit Danmark. Vil I være venlige at arbejde efter de regler! Det kan vel ikke være meningen, at det skal være omvendt. Folketinget har udtalt, at vi ønsker dette arbejde fremskyndet, og det må være det, der arbejdes efter. Det er på baggrund af nye oplysninger, der er kommet i forhold til tidligere planer, og derfor skal planerne naturligtvis revideres.

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Nej, jeg synes ikke, at det er ligegyldigt den anden vej rundt. Jeg synes, det ville være et trist brud på en god praksis, hvis folketinget går ind og fastlægger detaljerne. Det er vigtigt for det system, vi har, som er skitseret i arbejdsmiljøloven, og som parterne på arbejdsmarkedet er glade for, at det system bliver overholdt. Og der er den forskel ved at give de principielle retningslinjer, at man siger: det skal være så hurtigt som forsvarligt, f.eks. i forhold til sådan noget som bremsesikkerhed. Den retningslinje synes jeg er politisk. Den synes jeg folketinget skal udstikke.

Men når folketinget har gjort det, så tror jeg, at folketinget, det danske samfund, arbejdsmarkedets parter, de lønmodtagere, der skal beskyttes inden for rammerne af arbejdsmiljøloven, er bedst tjent med, at vi lader arbejdsmarkedets parter i arbejdsmiljørådet udtale sig om de konkrete datoer.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslagene til folketingsbeslutning henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag,

betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 134:

Forslag til folketingsbeslutning om ændret bedriftssundhedstjeneste.

Af Tommy Dinesen (SF) m.fl.
(Fremsat 9/4 86).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Det bliver jo næsten en dacapoforestilling.

I regeringens redegørelse fra maj 1985 om det fremtidige arbejdsmiljøarbejde var bedriftssundhedstjenesten et af de områder, som fik en indgående behandling her i tinget. Debatten drejede sig dengang fortrinsvis om de små virksomheders forhold til BST, om antallet af tilsluttede arbejdstagere til den enkelte BST og om koordinering af arbejdsmiljøindsatsen.

Nogle af disse emner indgår også i det foreliggende forslag, fordi forslagsstillerne – og jeg vil gerne sige med rette – har set, at disse emner fortsat er blandt de centrale spørgsmål, som bedriftssundhedstjenesten står over for.

Jeg vil tage udgangspunkt i redegørelsen fra maj sidste år og kort opridse udviklingen siden da. Det blev i redegørelsen nævnt, at der i en partssammensat gruppe under arbejdsmiljørådet's BST-udvalg arbejdedes med et af de vigtige strukturelle problemer i forbindelse med BST, nemlig spørgsmålet om behovet for udbygning af de arbejdsmedicinske klinikker set fra en BST-synsvinkel.

Arbejdsgruppens redegørelse blev forelagt BST-udvalget på dets møde i november. BST-udvalget ønskede imidlertid også at inddrage socialforskningsinstituttets midtvejsrapport i drøftelserne om BSTs organisatoriske og strukturelle problemer. Der blev derfor i februar nedsat et underudvalg, der i første omgang har til opgave at drøfte en række afgrænsede problemområder, som er udpeget af BST-udvalget. Samtidig har BST-udvalget taget grundlaget for en eventuel ud-